Комунальний заклад Сумської обласної ради
«Сумський фаховий медичний коледж»

Циклова комісія освітніх компонентів, що формують загальні та спеціальні компетентності

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
_____Людмила ЛЯШЕНКО
«01» вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
на 2026/2027 навчальний рік

Назва навчальної дисципліни	**Основи академічної доброчесності**
Галузь знань	**22 Охорона здоров'я**
Спеціальність	**І6 Технології медичної діагностики та лікування**
Освітньо-професійна програма	**Лабораторна діагностика**
Форма навчання	**Денна**
Освітньо-професійний ступінь	**Фаховий медичний бакалавр**
Обсяг кредитів ЕКТС	**3,0**
Загальна кількість годин	**90**
Розробник:	**Марина Кісільова**

Робочу програму розглянуто та схвалено
на засіданні ЦК ОКЗСК
протокол від 01.09.2026 р. № 1
Голова ЦК _____Марина КІСІЛЬОВА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи академічної доброчесності

(назва навч.дисципліни)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітньо-професійний ступінь, форма навчання				
Галузь знань	22 Охорона здоров'я			
Спеціальність	І6 Технології медичної діагностики та лікування			
Освітня програма	Лабораторна діагностика			
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр			
Форма навчання	Денна			
Характеристика навчальної дисципліни				
Вид	Вибіркова			
Обсяг кредитів ECTS	3			
Загальна кількість годин:	90			
аудиторних	30			
СРС	60			
Кількість модулів				
Кількість змістовних модулів *(якщо є)*				
Форма підсумкового контролю	Диф. залік			
Найменування показників навчальної дисципліни				
Навч.рік підготовки	2026/2027			
Термін вивчення дисципліни	III семестр – 2-Л			
Форма навчання	Денна			
Лекції - всього	6			
Практичні заняття	24			
Самостійна робота здобувача освіти, в т.ч. інд. роб.	60			
По семестрах:	лекції	практичні	сам. робота	ф/контролю
Форма навч.	денна	денна	денна	
III семестр – 2-Л	6	24	60	Диф. залік

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у майбутніх медичних працівників (фельдшерів, акушерів, медичних сестер/братів, лаборантів) стійкої культури чесності, професійної відповідальності та правової грамотності, а також засвоєння ними практичних навичок безпомилкового та етичного виконання навчальних і дослідницьких робіт відповідно до нового законодавства України [4742-IX].

Основні завдання дисципліни

Згідно з вимогами знань (що здобувач освіти повинен знати):

- ✓ **Законодавчу базу:** Ключові статті Закону України «Про академічну доброчесність», Закону «Про освіту» та норми локальних положень коледжу.
- ✓ **Реєстр порушень:** Чітке визначення академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, несамостійного виконання, приписування авторства та академічного саботажу.
- ✓ **Правила роботи з ШІ:** Юридичні та етичні кордони використання генеративного штучного інтелекту в медицині та навчанні.
- ✓ **Наслідки порушень:** Види академічної, дисциплінарної та виховної відповідальності за недотримання правил доброчесності.

Згідно з вимогами вмінь (що здобувач освіти повинен вміти):

- ✓ **Працювати з джерелами:** Коректно оформлювати прямі цитати, робити точний парафраз та унікалізувати текст без втрати наукового змісту.
- ✓ **Декларувати ШІ:** Самостійно складати дисклеймери та маркувати текстові або графічні матеріали, створені за допомогою нейромереж.
- ✓ **Оформлювати списки літератури:** Застосовувати міжнародний медичний стиль посилань (Vancouver), стандарти APA та ДСТУ 8302:2015.
- ✓ **Захищати свої права:** Орієнтуватися у процедурі розгляду порушень Комісією з доброчесності та використовувати право на апеляцію.

Згідно з вимогами компетентностей (якими якостями повинен володіти):

- ✓ **Біоетична свідомість:** Розуміння прямого зв'язку між фальсифікацією даних під час навчання (наприклад, оцінок, історій хвороб, щоденників практики) та загрозою для життя пацієнтів у майбутній клінічній практиці.
- ✓ **Професійна стійкість:** Здатність чинити опір спробам схиляння до порушень, відмова від купівлі чи списування робіт.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення навчальної дисципліни «Основи академічної доброчесності» базується на знаннях, уміннях та навичках, здобутих студентами під час опанування дисциплін базової загальної середньої освіти та інтегрується з початковими курсами медичного спрямування.

Основними пререквізитами є базові знання з таких предметів:

- ✓ **Українська мова та література:** володіння навичками текстотворення, розуміння стилістичних особливостей наукового та офіційно-ділового мовлення, вміння формулювати власну думку та тезисно переказувати тексти (парафраз).
- ✓ **Інформатика:** базові навички роботи з текстовими редакторами (MS Word, Google Документи), вміння здійснювати ефективний пошук інформації в мережі Інтернет та перевіряти надійність вебджерел.
- ✓ **Громадянська освіта:** базове розуміння понять «право», «закон», «авторське право», «права та обов'язки громадянина» і «відповідальність за правопорушення».

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для ефективного засвоєння дисципліни «Основи академічної доброчесності» та формування нульової толерантності до плагіату та фальсифікацій, викладання базується на поєднанні **пасивних (інформаційних)**, **активних (проблемних)** та **інтерактивних (кооперативних)** методів навчання.

Особливий акцент робиться на практико-орієнтованому підході зі специфікою медичної галузі.

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелами передачі та сприйняття навчальної інформації:

- **Словесні:**
  - *Проблемна лекція* – виклад матеріалу через розбір суперечливих правових та етичних ситуацій (наприклад, межа між допомогою одногрупнику та академічним саботажем).
  - *Аналітична бесіда* — колективне обговорення нових норм Закону «Про академічну доброчесність» № 4742-IX.
- **Наочні:**
  - *Демонстрація та візуалізація* – використання мультимедійних презентацій, інфографік НАЗЯВО та МОН, порівняльних таблиць оригінального тексту та плагіату.
  - *Відеометод* – перегляд та аналіз короткометражних роликів, вебінарів та соціальної реклами про чесність в освіті та науці.
- **Практичні:**
  - *Вправи та елементи тренінгу* – практична робота з коректного парафразування медичних статей, оформлення списків джерел за стилем Vancouver та використання сервісів антиплагіату.

За характером логіки та мислення:

- **Аналітико-синтетичний метод:** порівняльний аналіз медичних текстів (оригінал vs плагіат, генерація ШІ vs авторський текст).
- **Дедуктивний метод:** перехід від загальних норм законодавства України до конкретних правил Кодексу академічної доброчесності коледжу.

2. Інноваційні та інтерактивні методи навчання

- **Кейс-метод (Case Study / Метод аналізу ситуацій):**
  - *Приклад:* здобувачам освіти пропонується реальна чи змодельована ситуація: «Студент-медик підробив у щоденнику практики підпис старшої медсестри та вигадав показники артеріального тиску пацієнта». Завдання – кваліфікувати вид порушення за Законом № 4742-IX, визначити юридичні наслідки для здобувача освіти та потенційні ризики для майбутніх пацієнтів.
- **Ділова та рольова гра (Метод симуляції):**

- *Приклад:* Моделювання засідання Комісії з академічної доброчесності коледжу. Розподіл ролей: «голова комісії», «незалежні експерти», «викладач-заявник», «здобувач освіти, якого звинувачують у плагіаті», та його «захисник». Допомагає відпрацювати процедуру розгляду правопорушень та захисту прав здобувачів освіти.

- **Метод дискусій та дебатів:**
  - *Приклад:* Дискусія на тему: «Використання генеративного ШІ (ChatGPT) під час написання рефератів: технологічний прогрес чи легалізоване списування?». Здобувачі освіти вчаться аргументувати позицію щодо прозорого декларування використання штучного інтелекту.
- **Робота в малих групах (Кооперативне навчання):**
  - Спільний аналіз наукової статті з фармакології або терапії з метою пошуку помилок цитування, неточностей у посиланнях або ознак фабрикації даних.

3. Методи стимулювання та мотивації навчання

- **Метод створення ситуації успіху:** заохочення здобувачів освіти, які самостійно виявили та виправили ненавмисні помилки цитування у своїх перших роботах.
- **Формування професійної відповідальності:** акцент на тому, що академічна доброчесність у коледжі є прямим відображенням майбутньої медичної етики (деонтології) біля ліжка хворого.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (ЗДОБУТІ КОМПЕТЕНТНОСТІ)

Після вивчення дисципліни здобувачі освіти повинні знати:

- **Нормативну базу:** положення Закону України «Про академічну доброчесність» (№ 4742-IX), статті 42 Закону України «Про освіту» та норми локального Кодексу академічної доброчесності коледжу.
- **Реєстр порушень:** чіткі юридичні визначення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, несамостійного виконання завдань, академічного саботажу та обману.
- **Правила використання ШІ:** правові та етичні межі застосування генеративного штучного інтелекту в навчальному процесі й вимоги до обов'язкового декларування ШІ-контенту.
- **Стандарти цитування:** правила оформлення прямих цитат, здійснення коректного парафразу та вимоги міжнародного медичного стилю посилань Vancouver, стандартів APA та ДСТУ 8302:2015.
- **Медичну специфіку доброчесності:** наслідки підробки клінічних даних, оцінок, вигадування результатів лабораторних аналізів та фальсифікації щоденників виробничої практики для безпеки майбутніх пацієнтів.
- **Академічну відповідальність:** види виховних, академічних та дисциплінарних санкцій, що застосовуються до здобувачів освіти за порушення правил чесності.
- **Процедуру захисту прав:** порядок розгляду справ Комісією з академічної доброчесності коледжу, власні права на апеляцію, презумпцію доброчесності та захист від необґрунтованих звинувачень.

Після вивчення дисципліни здобувачі освіти повинні вміти:

- **Коректно працювати з медичними текстами:** точно цитувати наукові джерела, здійснювати правильний парафраз без перекручування змісту та уникати текстових запозичень без посилання на автора.
- **Оформлювати бібліографію:** безпомилково складати списки використаних джерел до рефератів, звітів із практики та дослідницьких робіт за міжнародним медичним стилем Vancouver, стандартами APA та ДСТУ 8302:2015.
- **Декларувати використання ШІ:** самостійно та прозоро маркувати текстові, графічні чи розрахункові матеріали, створені за допомогою нейромереж, та складати відповідні дисклеймери (описи задіяних ШІ-інструментів).
- **Вести документацію чесно:** безпомилково й правдиво заповнювати навчальні історії хвороб, результати лабораторних досліджень, протоколи практичних навичок та щоденники виробничої практики без фабрикації чи фальсифікації показників.
- **Користуватися антиплагіатними сервісами:** самостійно застосовувати ліцензійне та відкрите програмне забезпечення для перевірки власних робіт

на наявність збігів та коректно аналізувати отримані звіти подібності.

- **Аргументувати та захищати власну позицію:** логічно й аргументовано доводити самостійність виконання роботи під час усних відповідей, захистів проєктів чи засідань Комісії з академічної доброчесності.
- **Діяти в правовому полі при виявленні порушень:** користуватися процедурою апеляції у разі незгоди з результатами перевірки роботи, захищати свої права на основі презумпції академічної доброчесності.

Здобувачі освіти мають бути поінформовані про:

- **Наявність та зміст локальних нормативних актів коледжу:** чинні редакції Статуту, Кодексу академічної доброчесності, Положення про Комісію з академічної доброчесності та Положення про організацію освітнього процесу.
- **Свої права під час процедури розгляду порушень:** право на завчасне ознайомлення із висунутим звинуваченням, право надавати усні та письмові пояснення, право на захист, представництво власних інтересів та подачу апеляції на рішення Комісії.
- **Дію принципу презумпції академічної доброчесності:** норму, за якою здобувач освіти вважається доброчесним, поки його провина не буде офіційно доведена на основі чітких та об'єктивних доказів.
- **Технічні особливості перевірки робіт на плагіат та ШІ:** перелік офіційних програмних сервісів, які використовує коледж, допустимі відсотки технічних текстових збігів та правила інтерпретації звітів подібності.
- **Оновлені вікові межі академічної відповідальності:** норму нового законодавства, згідно з якою заходи академічної відповідальності можуть застосовуватися до осіб, яким виповнилося 14 років.
- **Наслідки академічного саботажу та тиску:** заборону будь-яких форм схиляння інших студентів до порушень (передачі робіт для списування, пропозицій купівлі завдань) та відповідальність за створення перешкод для навчання інших осіб.
- **Канали конфіденційного повідомлення про порушення:** діючі в коледжі механізми (скриньки довіри, електронні форми, гарячі лінії) для безпечного та анонімного інформування керівництва про факти корупції, кумівства чи академічної недоброчесності.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Для забезпечення якісного освітнього процесу, проведення лекційних, практичних занять та організації самостійної роботи здобувачів освіти з дисципліни «Основи академічної доброчесності» використовується така матеріально-технічна база:

1. Обладнання навчальних кабінетів / аудиторій

- **Мультимедійний комплекс:** стаціонарний або мобільний проєктор із екраном (або інтерактивна панель / SMART-дошка) для демонстрації презентацій, інфографік НАЗЯВО та навчальних відеороликів.

2. Комп'ютерний клас та цифрова інфраструктура

- **Платформа дистанційного навчання:** розгорнута в коледжі система (Google Classroom) для збереження навчальних матеріалів, подачі дисклеймерів ШІ, завантаження рефератів та автоматизованого тестування.

3. Програмне забезпечення (ліцензійне та відкрите)

- **Операційна система та офісні пакети:** Windows / Linux, Microsoft Office (Word, PowerPoint) або Google Документи/Презентації для відпрацювання навичок академічного письма та оформлення посилань.
- **Браузери та цифрові інструменти:** Google Chrome, Mozilla Firefox; безкоштовні версії генеративних нейромереж (ChatGPT, Claude) для проведення практичних занять із маркування ШІ-контенту.
- **Бібліографічні менеджери:** базове програмне забезпечення або онлайн-сервіси для автоматизації створення посилань за стилем Vancouver та APA (наприклад, *Zotero, Mendeley* або онлайн-генератори типу *Grafiati*).

4. Інформаційно-методичні ресурси

- **Електронна бібліотека коледжу:** доступ до локальної бази підручників, методичних рекомендацій з оформлення курсових/дипломних робіт та інструкцій із цитування.
- **Інформаційний куточок / стенд:** друковані або електронні гайдлайни «Правила чесного цитування», «Пам'ятка студента: як уникнути плагіату» та діючий Кодекс академічної доброчесності коледжу.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ГАВЧАННЯ (ЗДОБУТІ КОМПЕТЕНТНОСТІ)

По закінченню вивчення дисципліни здобувач освіти набуває ***наступні компетентності***:

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК8. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1. Здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до законодавства та протоколів, рекомендацій щодо безпеки життєдіяльності та охорони праці в галузі. СК6. Здатність розуміти та застосовувати у своїй діяльності принципи якісного виконання досліджень та ефективного використання ресурсів. СК8. Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички під час проведення лабораторних досліджень з подальшим професійним розвитком. СК9. Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології. СК10. Здатність дотримуватися нормативних та етичних вимог щодо професійної діяльності, а також захищати право пацієнта на отримання допомоги медичних послуг на належному рівні.
Результати навчання	РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. РН5. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді,

	спілкуватися державною та іноземною мовами у професійній діяльності. РН6. Застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності. РН16. Виявляти недостовірні результати, аналізувати причини їх виникнення і шляхи їх усунення в межах професійної діяльності. РН 20. Дотримуватись принципів медичної етики та деонтології у професійній діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (СТРУКТУРА) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	Семестр	Види занять				Семестровий контроль
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота	
		90	6	24	60	Диф. залік

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва тем	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Правове поле та цінності академічної доброчесності	16	2	4	10
2.	Види порушень та академічна відповідальність за новим законодавством	16	2	4	10
3.	Технологія підготовки медичних текстів та правила цитування	16	2	4	10
4.	Штучний інтелект (ШІ) в медицині та освіті: межа між помічником і порушенням	14		4	10
5.	Біоетика, фальсифікація клінічних даних та фабрикація досліджень	14		4	10
6.	Внутрішня система доброчесності коледжу: права та обов'язки здобувача освіти	14		4	10
	Разом	**90**	**6**	**24**	**60**

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Тема лекції	К-ть год. на тему
1.	Правове поле та цінності академічної доброчесності	2
2.	Види порушень та академічна відповідальність за новим законодавством	2
3.	Технологія підготовки медичних текстів та правила цитування	2
	Разом	**6**

ПЛАН-КАЛЕНДАР РОЗПОДІЛУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (ЗК, СК) ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (РН) ЗА ТЕМАМИ ЛЕКЦІЙ

№ лекції	Тема лекції	Код ЗК	Код СК	Код РН
1	Правове поле та цінності академічної доброчесності	ЗК1, ЗК2	СК6, СК10	РН1
2	Види порушень та академічна відповідальність за новим законодавством	ЗК1, ЗК6	СК10	РН1
3	Технологія підготовки медичних текстів та правила цитування	ЗК4, ЗК8	СК6, СК8, СК9	РН5, РН6, РН16, РН20

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема практичного заняття	К-ть год. на тему
1.	Правове поле академічної доброчесності	2
2.	Цінності академічної доброчесності та їх дотримання.	2
3.	Види порушень академічної доброчесності.	2
4.	Академічна відповідальність за новим законодавством.	2
5.	Технологія підготовки медичних текстів.	2
6.	Правила цитування та оформлення посилань у медицині.	2
7.	Штучний інтелект (ШІ) в медицині та освіті як помічник.	2
8.	Межа між використанням ШІ та академічними порушеннями.	2
9.	Біоетика та етичні стандарти досліджень.	2
10	Фальсифікація клінічних даних та фабрикація досліджень.	2
11.	Внутрішня система доброчесності коледжу.	2
12.	Права та обов'язки здобувача освіти в системі доброчесності.	2
	Разом	**24**

ПЛАН-КАЛЕНДАР РОЗПОДІЛУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (ЗК, СК) ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (РН) ЗА ТЕМАМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ заняття	Тема практичного заняття	Код ЗК	Код СК	Код РН
1	Правове поле академічної доброчесності	ЗК1, ЗК2	СК6, СК10	РН1
2	Цінності академічної доброчесності та їх дотримання	ЗК1, ЗК2	СК6, СК10	РН1
3	Види порушень академічної доброчесності	ЗК1, ЗК6	СК10	РН1
4	Академічна відповідальність за новим законодавством	ЗК1, ЗК6	СК10	РН1
5	Технологія підготовки медичних текст	ЗК4, ЗК8	СК6, СК8	РН5, РН6
6	Правила цитування та оформлення посилань у медицині.	ЗК4, ЗК8	СК6, СК8	РН5, РН6
7	Штучний інтелект (ШІ) в медицині та освіті як помічник	ЗК6, ЗК8	СК6, СК10	РН6, РН16
8	Межа між використанням ШІ та академічними порушеннями	ЗК6, ЗК8	СК6, СК10	РН6, РН16
9	Біоетика та етичні стандарти досліджень	ЗК2, ЗК6	СК6, СК9, СК10	РН16, РН20
10	Фальсифікація клінічних даних та фабрикація досліджень	ЗК2, ЗК6	СК6, СК9, СК10	РН16, РН20
11	Внутрішня система доброчесності коледжу	ЗК1, ЗК4	СК10	РН1, РН5
12	Права та обов'язки здобувача освіти в системі доброчесності	ЗК1, ЗК4	СК10	РН1, РН5

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин	Форма контролю
1.	Ознайомлення з локальними актами коледжу (Статут, Положення про Комісію з академічної доброчесності)	10	Перевірка конспекту, співбесіда
2.	Опрацювання статей 17, 19, 22 Закону України «Про академічну доброчесність» щодо санкцій за правопорушення	10	Тестування на платформі дистанційного навчання
3.	Оформлення посилань на медичні джерела: тренінг з використання бібліографічних менеджерів (напр. Zotero)	10	Перевірка оформленого списку літератури за стилем Vancouver
4.	Складання дисклеймерів та описів щодо використання інструментів ШІ в освітніх матеріалах	10	Захист практичного мініпроєкту з маркування ШІ-тексту
5.	Аналіз кейсів щодо недопустимості фабрикації результатів аналізів та фальсифікації медичних карт у деонтології	10	Підготовка та захист реферату (есе)
6.	Вивчення процедури розгляду повідомлень про недоброчесність та правил подачі академічної апеляції	10	Симуляційне опитування, залік
	Разом	**60**	

ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Правове поле та цінності академічної доброчесності

- **Теоретичне навчання (Лекція 1):** Академічна доброчесність як фундаментальна основа сучасної освіти та медичної науки [sqe.gov.ua]. Ключові положення Закону України «Про академічну доброчесність» (№ 4742-IX), стаття 42 Закону України «Про освіту», законодавчі вимоги до фахової передвищої освіти. Сім базових цінностей: чесність, довіра, повага, справедливість, відповідальність, стійкість та рішучість. Академічне середовище коледжу та учасники освітнього процесу. Поняття «академічного твору» у медичному коледжі (реферати, історії хвороб, звіти, щоденники практики, тестові завдання).
- **Практична робота (Заняття 1, 2):** Порівняльний аналіз статей Закону України № 4742-IX. Ознайомлення з локальним Кодексом академічної доброчесності медичного коледжу. Визначення межі між етичною помилкою студента та навмисним юридичним правопорушенням.
- **Самостійна робота:** Опрацювання нормативних та концептуальних засад розвитку академічної доброчесності в Україні. Конспектування локальних актів коледжу.

Тема 2. Види порушень та академічна відповідальність за новим законодавством

- **Теоретичне навчання (Лекція 2):** Детальний реєстр правопорушень згідно з новим законодавством: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, несамостійне виконання завдань, академічний саботаж (створення перешкод для інших) та схиляння інших до порушень. Поняття відчуження та приписування авторства. Заходи реагування на порушення: виховні, академічні та дисциплінарні санкції (повторне проходження оцінювання, позбавлення стипендії, відрахування). Вікові межі академічної відповідальності особи (застосування санкцій до осіб від 14 років).
- **Практична робота (Заняття 3, 4):** Списування та несамостійне виконання робіт: правові наслідки для того, хто списав, і того, хто дав списати (академічний саботаж). Практикум із виявлення прихованого плагіату та аналіз кейсів купівлі-продажу студентських робіт.
- **Самостійна робота:** Вивчення юридичних наслідків порушень. Підготовка реферативного огляду статей 17, 19, 22 Закону «Про академічну доброчесність».

Тема 3. Технологія підготовки медичних текстів та правила цитування

- **Теоретичне навчання (Лекція 3):** Особливості академічного письма в медичній галузі. Поняття унікальності, авторства та першоджерела. Специфіка використання медичної термінології та протоколів лікування. Правила цитування чужих ідей та результатів досліджень. Інтеграція джерел

у текст: пряма цитата, непряме цитування (парафраз), узагальнення. Правила оформлення бібліографічних посилань.

- **Практична робота (Заняття 5, 6):** Практикум із медичного реферування та парафразування без втрати первинного змісту тексту. Оформлення списку використаних джерел за міжнародним медичним стилем *Vancouver*, стандартами *APA* та національним стандартом *ДСТУ 8302:2015*. Використання бібліографічних менеджерів (наприклад, *Zotero, Mendeley* або *Grafiati*).
- **Самостійна робота:** Тренінг із використання інструментів автоматизації бібліографічних посилань. Оформлення списку джерел до власного навчального дослідження.

Тема 4. Штучний інтелект (ШІ) в медицині та освіті: межа між помічником і порушенням

- **Практична робота (Заняття 7, 8):** Юридичний та етичний статус генеративного штучного інтелекту (ChatGPT, Claude тощо) в освітньому процесі. Межа між дозволеною допомогою ШІ (допомога в структуруванні тексту, виправлення граматики, пошук ідей) та несамостійним виконанням завдань (повна генерація тексту замість власної роботи студента). Обов'язок декларування та маркування використання алгоритмів ШІ в роботах. Принципи роботи детекторів ШІ та аналіз хибних спрацьовувань.
- **Самостійна робота:** Практичні вправи зі створення дисклеймерів та описів щодо використання ШІ в освітніх та науково-дослідних матеріалах.

Тема 5. Біоетика, фальсифікація клінічних даних та фабрикація досліджень

- **Практична робота (Заняття 9, 10):** Специфіка академічної доброчесності в охороні здоров’я. Біоетика та медична деонтологія. Поняття фабрикації (вигадування даних) та фальсифікації (навмисна зміна показників). Моделювання клінічних ситуацій: недопустимість вигадування результатів лабораторних досліджень, підробка показників у картах пацієнтів (температурні листки, артеріальний тиск), фіктивне заповнення щоденників виробничої чи переддипломної практики. Прямий взаємозв'язок між недоброчесністю під час навчання та загрозою для життя пацієнтів у майбутній професійній діяльності медика.
- **Самостійна робота:** Аналіз етичних кейсів, підготовка есе (короткого твору-роздуму) на тему: «Вплив академічної доброчесності студента-медика на майбутню професійну відповідальність лікаря/фельдшера».

Тема 6. Внутрішня система доброчесності коледжу: права та обов'язки студента

- **Практична робота (Заняття 11, 12):** Організація роботи Комісії з академічної доброчесності у фаховому коледжі. Процедура перевірки робіт на наявність текстових збігів (плагіату) за допомогою програмного забезпечення (*StrikePlagiarism, Unicheck* тощо). Порядок розгляду повідомлень про правопорушення, формування доказової бази. Права здобувача освіти: презумпція академічної доброчесності, право надавати

усні та письмові пояснення, право на захист, представництво інтересів та подачу апеляції на рішення Комісії. Канали конфіденційного повідомлення про порушення в закладі [eo.gov.ua].

- **Самостійна робота:** Ознайомлення з регламентом розгляду академічних спорів. Підготовка до підсумкового тестування (заліку).

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи контролю: поточний та підсумковий контроль.

- **Поточний контроль** здійснюється під час проведення практичних занять та перевірки самостійної роботи здобувачів освіти. Його метою є діагностика рівня засвоєння навчального матеріалу, перевірка вміння користуватися стандартами цитування, сервісами антиплагіату та навичок прозорого декларування використання ШІ.
- **Підсумковий контроль** проводиться у формі **заліку** після завершення вивчення дисципліни на основі результатів поточного оцінювання та підсумкового тестування (або захисту індивідуального проєкту).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Критерії оцінювання навчальних досягнень за 4-х бальною системою оцінювання

Оцінка «відмінно» ставиться, коли здобувач освіти виявляє глибокі і міцні знання навчального матеріалу в обсязі робочої програми дисципліни, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію. Використовує набуті знання і вміння для прийняття рішень у стандартних і нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, відстоює власну позицію щодо питань, які розглядаються. Здобувач освіти добре знайомий із основною, а також додатковою літературою з навчальної дисципліни. Володіє уміннями та компетенціями - загальними та фаховими, передбаченими освітньо- професійною програмою. Здатний демонструвати практичні навички та вміння розв'язувати різнорівневі завдання професійної діяльності.

При виконанні практичних навичок повністю і без помилок виконує всі етапи алгоритму дій в повному обсязі, застосовує навики спілкування з пацієнтом на всіх етапах алгоритму, володіння навичками з охорони праці та інфекційної безпеки. Уміє оцінювати емоційний стан та соціальну поведінку.

При тестовому контролі дає правильні відповіді на 90 - 100% від загальної кількості тестових завдань.

Оцінка «добре» ставиться, якщо здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу. Вміє застосовувати набуті знання та вміння для розв'язання практичних завдань, але допускає окремі неточності. У відповіді простежується порушення принципу систематичності і логічності викладу навчального матеріалу. Самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною. Здобувач виявляє грунтовне знання основної бібліографії, однак лише поверхово орієнтується у допоміжній літературі.

При виконанні практичних навичок може допускати помилки в підготовчому етапі. Алгоритми дій виконуються у правильній послідовності. Допущені помилки не впливають на кінцевий результат процедури та стан здоров'я.

При тестовому контролі дає правильні відповіді на 75 - 89% від загальної кількості тестових завдань.

Оцінка «задовільно» ставиться, якщо здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. У своїх міркуваннях спирається на повторення думок викладача або автора, не вміє навести власні приклади, не може відповісти на додаткові запитання. Відповіді не відображають самостійного розуміння теми. Не завжди робить правильні логічні висновки й узагальнення. Намагається оволодіти уміннями та компетенціями - загальними та фаховими, передбаченими освітньо-професійною програмою. Не достатньо володіє навичками з охорони праці, інфекційної безпеки, знаннями нормативної бази в галузі охорони здоров'я і фармації. Здатний виконувати практичні навички й уміння типових завдань діяльності, відповідно до теми.

При виконанні практичних навичок досягає бажаного результату, але може порушувати послідовність виконання процедур, не може чітко вказати покази і протипоказання для здійснення процедури, не чітко виконуються підготовчий і завершальний етапи алгоритму практичної навички.

При тестовому контролі дає правильні відповіді на 55 - 74 % від загальної кількості тестових завдань.

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну його частину. Він спроможний висвітлити лише окремі питання, не вміючи їх аргументувати чи пояснити. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни відсутня. Його участь у освітньому процесі є пасивною, відповіді в більшості є

неправильними або дуже поверховими, не здатний відтворювати практичні навички або допускає помилки, які завдають шкоди здоров'ю пацієнта.

При тестовому контролі дає правильні відповіді менше ніж на 55 % від загальної кількості тестових завдань.

Здобувач освіти повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Поняття та сутність академічної доброчесності відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» (№ 4742-IX).
2. Сім базових цінностей академічної доброчесності (чесність, довіра, повага, справедливість, відповідальність, стійкість, рішучість) та їх прояв у діяльності студента-медика.
3. Нормативно-правова база України у сфері академічної доброчесності: загальний огляд та взаємозв'язок законів.
4. Локальні нормативні акти медичного коледжу, що регулюють питання чесності в освітньому процесі.
5. Поняття «академічного твору» у медичній освіті та вимоги до його виконання (історія хвороби, реферат, щоденник практики тощо).
6. Визначення та форми прояву академічного плагіату в студентських роботах.
7. Самоплагіат: сутність поняття та чому повторне використання власних текстів є порушенням.
8. Фабрикація в медицині та навчанні: визначення, приклади та потенційні ризики для майбутніх пацієнтів.
9. Фальсифікація клінічних, лабораторних та навчальних даних: сутність та медико-етичні наслідки.
10. Списування та несамостійне виконання завдань як правопорушення за новим законодавством.
11. Академічний саботаж: поняття, форми вияву та відповідальність за створення перешкод іншим здобувачам.
12. Схиляння до порушення академічної доброчесності (тиск, пропозиція хабаря, купівля-продаж робіт).
13. Види академічної відповідальності здобувачів фахової передвищої освіти згідно із Законом № 4742-IX.
14. Особливості та вікові межі застосування заходів академічної відповідальності до осіб від 14 років.
15. Поняття та значення презумпції академічної доброчесності для захисту прав студента.
16. Процедура розгляду справ про порушення Комісією з академічної доброчесності коледжу.
17. Права здобувача освіти під час розслідування фактів академічної недоброчесності та порядок подачі апеляції.
18. Академічне письмо у медичній галузі: основні вимоги, етика наукового

тексту та робота з першоджерелами.
19. Правила цитування чужих ідей: відмінність між прямою цитатою, парафразом та узагальненням.
20. Міжнародний медичний стиль посилань *Vancouver*: правила оформлення внутрішньотекстових цитат та списку літератури.
21. Особливості оформлення списків джерел за стандартами *APA* та національним стандартом *ДСТУ 8302:2015*.
22. Юридичний та етичний статус генеративного штучного інтелекту (ШІ) в освітньому процесі фахового коледжу.
23. Дозволені та недозволені межі використання ШІ (ChatGPT, Claude тощо) під час виконання навчальних завдань.
24. Правила обов'язкового декларування, маркування та опису використання алгоритмів ШІ в студентських роботах (складання дисклеймерів).
25. Принципи роботи антиплагіатного програмного забезпечення (*StrikePlagiarism, Unicheck* тощо) та правила інтерпретації звіту подібності.
26. Взаємозв'язок між академічною доброчесністю студента-медика та майбутньою лікарською (медсестринською) деонтологією й біоетикою.
27. Канали конфіденційного повідомлення про порушення доброчесності чи вияви корупції в закладі освіти.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Нормативно-правові акти (Основні джерела)

1. Україна. Закони. **Про академічну доброчесність**: Закон України від 18 грудня 2025 р. № 4742-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text
2. Україна. Закони. **Про освіту**: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII (зі змінами та доповненнями, зокрема ст. 42 «Академічна доброчесність»). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
3. Україна. Закони. **Про фахову передвищу освіту**: Закон України від 6 червня 2019 р. № 2745-VIII (зі змінами та доповненнями, зокрема ст. 30 «Академічна доброчесність»). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text
4. Україна. Закони. **Про авторське право і суміжні права**: Закон України від 1 грудня 2022 р. № 2811-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text

Допоміжна література

1. **Академічна доброчесність: інституціональний контекст, правове регулювання, етичні стандарти** : наук.-метод. посіб. / за заг. ред. С. Квіта. Київ : НаУКМА, 2024. 142 с.
2. **Основи академічного письма та доброчесності у медичних закладах освіти** : навч.-метод. рекомендації для студентів фахових коледжів / уклад. О. М. Петренко, В. І. Сидоренко. Львів : Медицина, 2025. 88 с.
3. Шліхта Н., Шліхта І. **Виховуємо академічну доброчесність в школі та коледжі**: практичний путівник для викладачів. Київ : Дух і Літера, 2023. 64 с.
4. **Рекомендації щодо впровадження принципів академічної доброчесності та використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі** / Міністерство освіти і науки України. Київ : МОН, 2024. 28 с.

Методичні матеріали з цитування та оформлення джерел

1. **Національний стандарт України. ДСТУ 8302:2015.** Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
2. **Vancouver Style Medical Writing Guide** (Міжнародний стиль оформлення посилань у медицині): Рекомендації Міжнародного комітету редакторів медичних журналів (ICMJE). URL: icmje.org
3. **Publication Manual of the American Psychological Association (APA Style)**. 7th ed. Washington, DC : American Psychological Association, 2020.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. **Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України (МОН)** – розділ «Академічна доброчесність». URL: https://mon.gov.ua

2. **Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО)** – методичні матеріали, вебінари та звіти щодо культури академічної чесності. URL: https://naqa.gov.ua
3. **Офіційний вебпортал парламенту України (Законодавство України)** – актуальні бази даних нормативно-правових актів. URL: rada.gov.ua
4. **Проєкт «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic Integrity and Quality Initiative – AcademIQ)**. URL: https://academiq.org.ua
5. **Grafiati** – український онлайн-сервіс автоматичного генератора посилань та бібліографій за стандартами ДСТУ 8302:2015, Vancouver та APA. URL: grafiati.com

Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання (Есе). Тема 5

Тема есе: «Вплив академічної доброчесності студента-медика на майбутню професійну відповідальність лікаря/фельдшера/медичної сестри»

1. Загальні вимоги та структура

Есе є самостійною письмовою роботою, в якій здобувач освіти висвітлює власну позицію щодо етичних та правових норм у медицині.

- **Обсяг:** 2–3 сторінки друкованого тексту (шрифт Times New Roman, 14 к Kegel, інтервал 1.5).
- **Обов'язкові елементи структури:**

1. **Титульний аркуш** за затвердженою формою коледжу.
2. **Декларація (дисклеймер) про використання інструментів ШІ** (обов'язковий додаток).
3. **Вступ (1 абзац):** обґрунтування актуальності чесності в охороні здоров'я.
4. **Основна частина (2-3 розділи):** власні роздуми, підкріплені нормами законодавства та медичною деонтологією.
5. **Висновки (1 абзац):** підсумкова теза про взаємозв'язок навчання та якості лікування пацієнтів.
6. **Список використаних джерел** (щонайменше 3 джерела, оформлені за стилем *Vancouver* або ДСТУ 8302:2015).

2. Покроковий алгоритм виконання для студента

- **Крок 1. Аналіз нормативної бази.** Ознайомтеся із нормами Закону України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX щодо понять «фабрикація» та «фальсифікація».
- **Крок 2. Формування аргументів.** Пов'яжіть теоретичні порушення з реальними медичними ризиками. *Наприклад: як вигадані показники артеріального тиску в навчальній історії хвороби моделюють злочинну недбалість у майбутній реальній клінічній практиці.*
- **Крок 3. Написання тексту та парафраз.** Використовуючи наукові статті чи підручники, обов'язково перефразовуйте думки авторів своїми словами. Прямі цитати беріть у лапки та ставте квадратні дужки з номером джерела [1].
- **Крок 4. Застосування ШІ та маркування.** Якщо ви використовували ChatGPT або Claude для пошуку ідей чи редагування стилю, обов'язково заповніть Декларацію про ШІ. Пам'ятайте, що повна генерація тексту замість вас є обманом і карається 0 балів.
- **Крок 5. Самоперевірка.** Перевірте текст на наявність орфографічних помилок та правильність оформлення бібліографії.

Деталізований план самостійної роботи (СРС) на 60 годин

Завдання для СРС розподілені відповідно до затвердженого тематичного плану та форми бланка.

Тема 1. Правове поле та цінності академічної доброчесності *(10 годин)*

- **Завдання:** Вивчити розділи I та II Закону України № 4742-IX. Скласти порівняльний конспект «Сім цінностей доброчесності в освітньому середовисті та їх відображення в Клятві лікаря України».
- **Форма контролю:** Перевірка робочого зошита, усне опитування на практичному занятті.

Тема 2. Види порушень та академічна відповідальність за новим законодавством *(10 годин)*

- **Завдання:** Детально опрацювати юридичні критерії академічного саботажу та несамостійного виконання робіт. Підготувати аналітичну довідку (до 1 сторінки) на тему: «Особливості відповідальності неповнолітніх здобувачів освіти (віком від 14 років) за порушення академічної чесності».
- **Форма контролю:** Електронне експрес-тестування на платформі Moodle/Google Classroom.

Тема 3. Технологія підготовки медичних текстів та правила цитування *(10 годин)*

- **Завдання:** Пройти практичний онлайн-тренінг з роботи у бібліографічному менеджері *Zotero* або сервісі *Grafiati*. Взяти одну наукову статтю з медичного журналу та виконати її реферування (3 варіанти: пряма цитата, якісний парафраз, узагальнення) з оформленням посилання за стилем *Vancouver*.
- **Форма контролю:** Перевірка та захист індивідуального текстового файлу з посиланнями.

Тема 4. Штучний інтелект у медицині та освіті: межа між помічником і порушенням *(10 годин)*

- **Завдання:** Ознайомитися з офіційними «Рекомендаціями МОН щодо використання інструментів ШІ в освітньому процесі». Сформувати індивідуальний кейс-каталог (написати 3 приклади правильних («чесних») промптів для ChatGPT, які допомагають у навчанні без порушення авторства).
- **Форма контролю:** Перевірка складених промптів та захист практичного мініпроєкту з маркування ШІ-тексту.

Тема 5. Біоетика, фальсифікація клінічних даних та фабрикація досліджень *(10 годин)*

- **Завдання:** Написання індивідуального есе (твору-роздуму) на тему «Вплив академічної доброчесності студента-медика на майбутню професійну відповідальність лікаря/фельдшера» згідно з методичними вказівками.
- **Форма контролю:** Перевірка есе викладачем, аналіз звіту подібності антиплагіатної програми.

Тема 6. Внутрішня система доброчесності коледжу: права та обов'язки студента *(10 годин)*

- **Завдання:** Моделювання юридичного алгоритму дій студента: скласти письмовий зразок Апеляційної заяви на рішення Комісії з академічної доброчесності у разі незгоди зі звинуваченням у списуванні, спираючись на принцип презумпції доброчесності.
- **Форма контролю:** Письмова перевірка заяви, підсумковий диференційований залік.

Приклад тестових питань (Тестів) до заліку

Оберіть одну правильну відповідь із запропонованих (відповідає нормам чинного законодавства України).

1. Яким нормативним документом вперше в Україні затверджено окремий профільний Закон «Про академічну доброчесність»?

А) Законом України № 2145-VIII «Про освіту»
Б) Законом України від 18 грудня 2025 року № 4742-IX
В) Наказом Міністерства охорони здоров'я України
Г) Конституцією України

2. Навмисне вигадування клінічних даних, результатів лабораторних досліджень чи показників стану пацієнта в медичній карті (яких насправді не існувало) кваліфікується як:

А) Академічний плагіат
Б) Фальсифікація
В) Фабрикація
Г) Академічний саботаж

3. Якщо студент медичного коледжу свідомо надав свій виконаний звіт із практики іншому студенту для переписування і здачі викладачу, дія першого студента за новим законом є:

А) Дозволеним студентським співробітництвом
Б) Академічним саботажем (або схиляннням до порушення)
В) Фальсифікацією
Г) Етичною нормою взаємодопомоги

4. Згідно з новим законодавством України, заходи академічної відповідальності можуть застосовуватися до здобувачів освіти, яким на момент вчинення порушення виповнилося:

А) 16 років
Б) 14 років
В) 18 років
Г) Вікових обмежень немає

5. Який міжнародний бібліографічний стиль є загальноприйнятим стандартом для оформлення цитувань та списків літератури у медичних наукових виданнях та текстах?

А) Harvard Style
Б) Vancouver Style
В) Chicago Style

Г) MLA Style

6. Якщо студент використовував генеративний ШІ (наприклад, ChatGPT) для редагування стилістики свого реферату, що він зобов'язаний зробити згідно з правилами академічної доброчесності?

А) Приховати цей факт, оскільки ідеї в тексті є його власними

Б) Обов'язково задекларувати, маркувати та додати дисклеймер про використання інструментів ШІ

В) Поставити посилання на ChatGPT у загальний список літератури як на співавтора

Г) Більше ніколи не використовувати ШІ, оскільки це повністю заборонено

7. Який принцип захищає права студента, визначаючи, що здобувач освіти вважається доброчесним, поки його провина не доведена офіційно на засіданні Комісії?

А) Принцип конфіденційності

Б) Принцип презумпції академічної доброчесності

В) Принцип академічної свободи

Г) Принцип колегіальності

8. Навмисна зміна студентом реальних показників температури чи пульсу пацієнта у температурному листку під час практики з метою «підігнати» під потрібний діагноз класифікується як:

А) Фабрикація

Б) Фальсифікація

В) Самоплагіат

Г) Обман

9. Що з перерахованого НЕ відноситься до заходів академічної відповідальності здобувачів освіти?

А) Повторне проходження оцінювання (екзамену/заліку)

Б) Позбавлення академічної стипендії

В) Накладення грошового штрафу на користь коледжу

Г) Відрахування із закладу освіти

10. Переказ чужого наукового тексту своїми словами зі збереженням первинного сенсу, але з обов'язковим зазначенням автора джерела, називається:

А) Дослівним цитуванням

Б) Парафразом (непрямим цитуванням)

В) Академічним плагіатом

Г) Фабрикацією

Ключ до тесту (Правильні відповіді):

1-Б, 2-В, 3-Б, 4-Б, 5-Б, 6-Б, 7-Б, 8-Б, 9-В, 10-Б.